

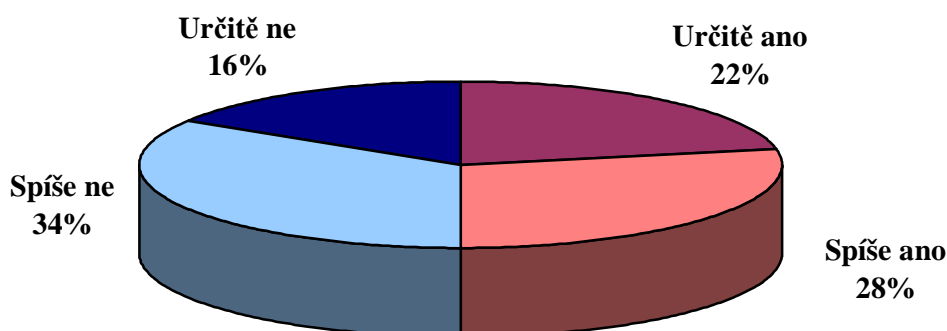
OBAVY Z NEZAMĚŠTNANOSTI JSOU NA NEJNIŽŠÍ ÚROVNI OD ROKU 1998

S tím, jak v posledních třech letech klesá v České republice nezaměstnanost, ustupují i obavy občanů z toho, že by se zařadili mezi nezaměstnané. Nezaměstnanosti se obává každý druhý ekonomicky aktivní občan ČR. Současného systému podpor a sociálních dávek jako motivačního prvku k práci se zastává sice jen třetina občanů, je to však výrazně více než před rokem.

Citované výsledky pocházejí z výzkumu STEM provedeného na reprezentativním souboru obyvatel České republiky starších 18 let, který se uskutečnil ve dnech 1. – 7. března 2008. Respondenti byli vybíráni metodou kvótního výběru. Na otázky odpovídal rozsáhlý soubor 1320 občanů ČR.

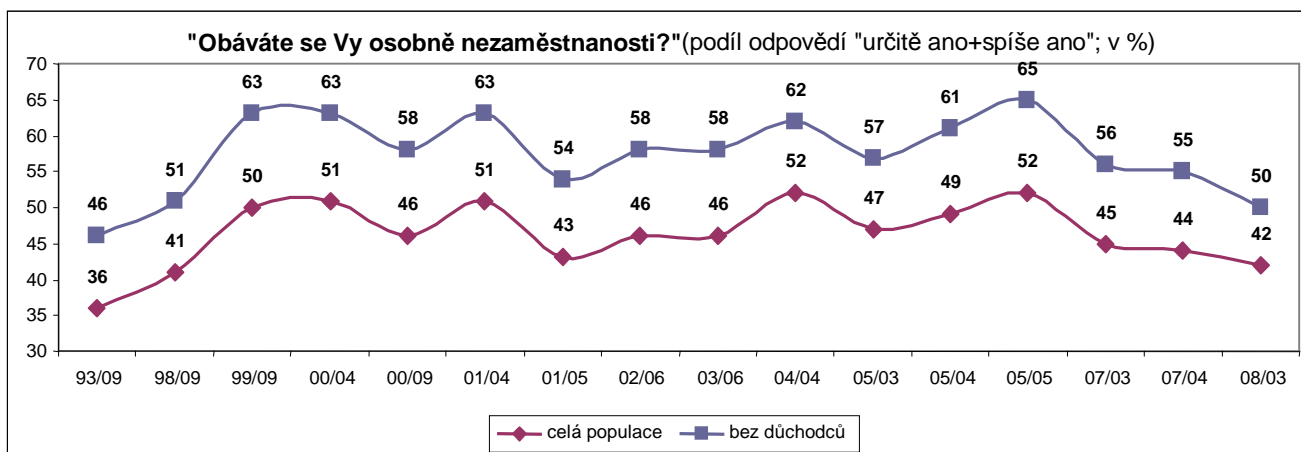
Obavy lidí z nezaměstnanosti sleduje STEM pravidelně již od roku 1993. Pro dosažení větší objektivitu a vypovídací schopnosti dat jsou do vyhodnocení výzkumu zařazovány odpovědi všech dospělých občanů ČR kromě důchodců, kteří již zpravidla strach ze ztráty zaměstnání nemají. Letos v březnu byla otázka zjišťující obavy lidí ze ztráty jejich místa položena opět a ukázalo se, že obavy z nezaměstnanosti tíží přesně polovinu populace. Zcela bez obav o ztrátu zaměstnání je přibližně každý šestý člověk.

"Obáváte se Vy osobně nezaměstnanosti?" (Populace ČR bez důchodců)

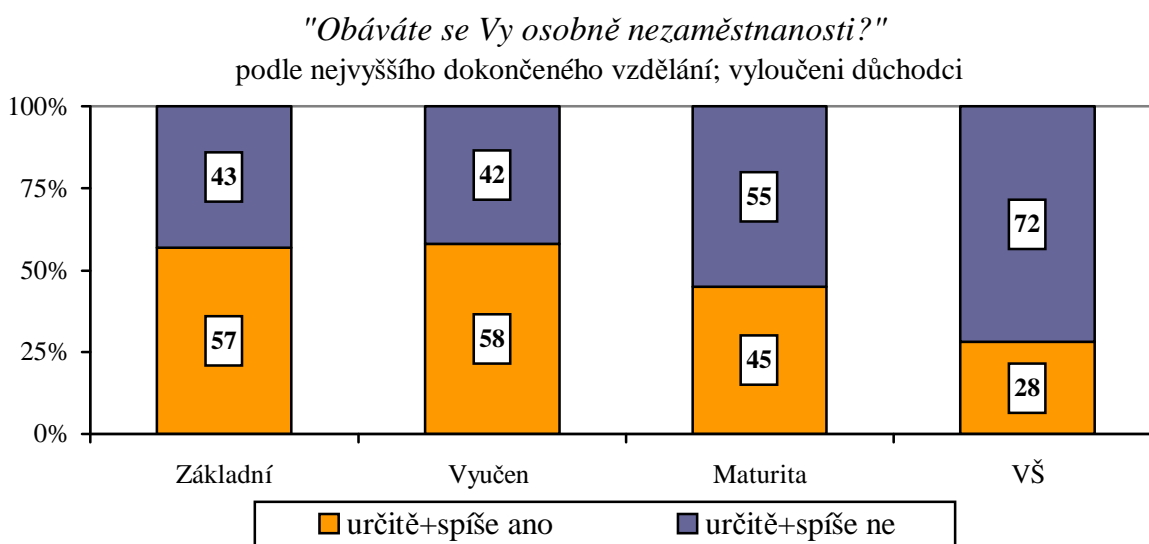
Pramen: STEM, Trendy 2008/3, 1010 respondentů

Při pohledu na dlouhodobý vývoj obav lidí z nezaměstnanosti jsou patrné čtyři vrcholy (přelom let 1999 – 2000, počátek roku 2001, duben 2004 a květen 2005), kdy podíl lidí obávajících se ztráty zaměstnání byl bezmála dvoutřetinový. Vzestup obav z nezaměstnanosti šel vždy ruku v ruce s vysokou mírou nezaměstnanosti, která byla ve všech těchto obdobích na úrovni přibližně 9 %. Období zvýšených obav ze ztráty zaměstnání střídají období „klidnější“, kdy se míra nezaměstnanosti dostává na nižší úroveň a podíl lidí pociťujících strach z nezaměstnanosti tvoří mírně více než polovinu populace. Mezi tato období patří i letošní březen, lze dokonce říci, že jde z hlediska dlouhodobého vývoje o rekordní hodnotu. Podobnou situaci lze vysledovat jen na konci roku 1998. Poslední naměřená míra nezaměstnanosti (za rok 2007) činí 4,8 %, jedná se o nejnižší hodnotu od roku 1997, kdy byla míra nezaměstnanosti na stejné úrovni. (Zdroj dat: ČSÚ - VŠPS).

Pramen: STEM, Trendy 1993/9 - 2008/3

Rozdíly v obavách z nezaměstnanosti jsou dobře patrné u různých profesí: nezaměstnanosti se nejvíce obávají méně kvalifikovaní a manuálně pracující lidé, relativně nejméně obav mají odborní pracovníci (nezaměstnanosti se obává zhruba třetina z nich) či osoby samostatně výdělečně činné. Obavy z nezaměstnanosti významně souvisí s nejvyšším dokončeným vzděláním: zatímco lidé vysokoškolsky vzdělaní se nezaměstnanosti příliš neobávají (obává se jen 28 % z nich), lidé se základním vzděláním nebo vyučení občané by se dali označit jako nezaměstnaností nejvíce ohrožené skupiny (nezaměstnanosti se obává více než polovina z nich – blíže viz následující graf).

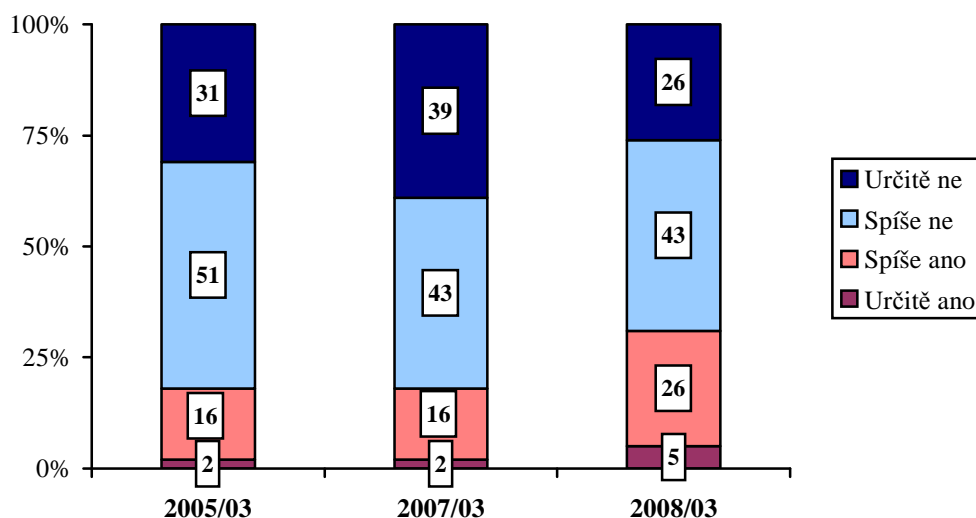
Pramen: STEM, Trendy 2008/3, 1010 respondentů

Obavy ze ztráty zaměstnání mají mírně častěji ženy než muži (54 % : 47 %). Z hlediska věku se – poněkud překvapivě – neukazují v rámci celé populace žádné významné odlišnosti. Větší ohrožení starších ročníků se projevuje pouze ve skupině zaměstnanců v dělnických profesích, ovšem už od věku 30 let – téměř tři čtvrtiny dělníků v tomto věku se obávají nezaměstnanosti.

Míra obav z nezaměstnanosti také výrazně souvisí s majetkovým zázemím lidí a s jejich politickou orientací (rozdíly mezi stoupenci levice a pravice odrážejí do jisté míry jejich sociální postavení - k levici se častěji hlásí hůře situovaní lidé apod.) Strach ze ztráty zaměstnání vyjadřují častěji lidé s horším materiálním standardem (67 % z nich) a levicově smýšlející (63 % z nich).

Motivace pro hledání práce, resp. setrvání v zaměstnání je do jisté míry ovlivněna státním systémem sociálních podpor a dávek. O tom, že současný systém podpor spíše demotivuje nezaměstnané hledat si práci a zajistit si tak dostatečné příjmy výdělečnou činností, si v současné době myslí sedm občanů z deseti. Při pohledu na vývoj odpovědí v čase (od roku 2005, kdy byla tato otázka ve výzkumu položena poprvé) je v letošních výsledcích vidět výrazný posun. I když je podíl lidí, kteří se současného systému podpor a sociálních dávek zastávají, stále menšinový, znatelně se od loňska zvýšil (o 13 procentních bodů).

"Myslíte si, že současný systém podpor a sociálních dávek dobře motivuje lidi, aby se nevyhýbali práci a snažili se zajistit si dostatečné příjmy výdělečnou činností?"

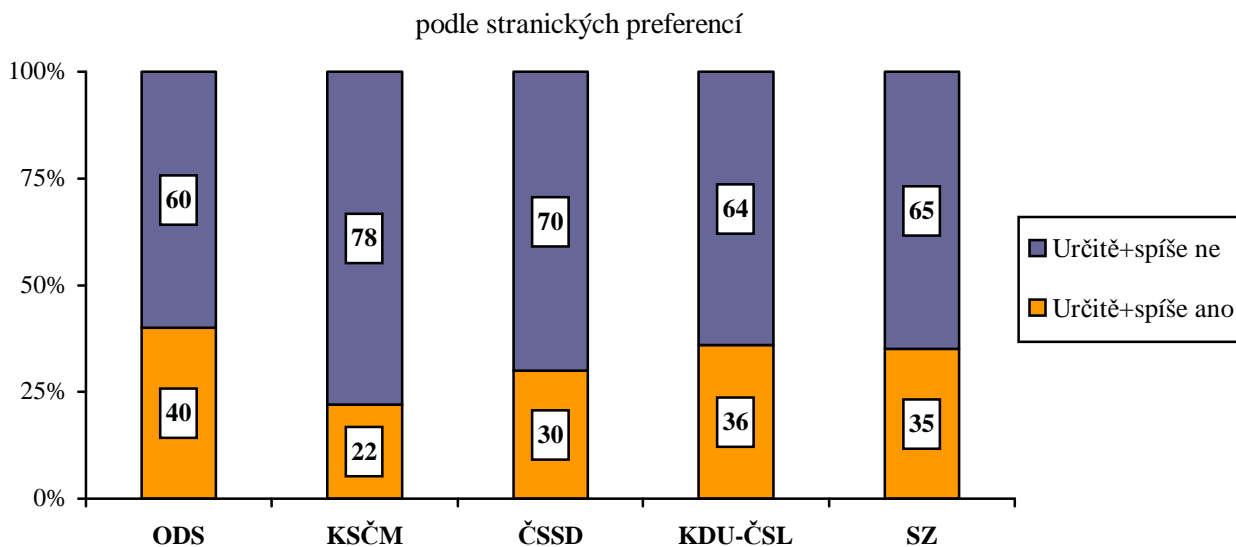
Pramen: STEM, Trendy 2005/03 - 2008/3

Tento názor je univerzální, zastávají ho ve stejné míře jak ženy, tak muži, různé věkové, vzdělanostní nebo sociální kategorie obyvatel. Žádné statisticky významné rozdíly se neprojevily ani mezi lidmi, kteří z nezaměstnanosti strach pociťují, a mezi těmi, kteří jsou si svým zaměstnáním jisti a obavy z nezaměstnanosti nemají.

Určité rozdíly ve vnímání současného systému státních sociálních dávek se projevují z hlediska stranických preferencí respondentů. Ve všech elektorátech je sice podíl lidí zastávajících názor, že nová pravidla systému podpor motivují lidi k práci, menšinový, současný systém podpor však relativně častěji podporují příznivci vládních stran – ODS (40 % kladných odpovědí), KDU-ČSL

(36 % kladných odpovědí) a Strany zelených (35 % kladných odpovědí), v relativně nejmenší míře mu motivační účinek přiznávají lidé sympatizující s KSČM (22 % kladných odpovědí). V názorech se tak zřejmě projevují již uskutečněné nebo očekávané reformní kroky vlády v sociální oblasti, které mají logicky relativně více zastánců mezi příznivci vládních stran a více odpůrců mezi příznivci levice, zejména mezi stoupenci KSČM.

"Myslíte si, že současný systém podpor a sociálních dávek dobře motivuje lidi, aby se nevyhýbali práci a snažili se zajistit si dostatečné příjmy výdělečnou činností?"

Pramen: STEM, Trendy 2008/3, 1320 respondentů